

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12193
Tarih : 02.06.2025

10/2791

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kanser hastalarının yaşam hakkı ve ilaca erişim hakkının korunmasına ilişkin yargısal ve idari ihlallerin tespit edilmesi, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun ödeme politikalarının insan hakları perspektifinden değerlendirilmesi, Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvurulardaki gecikmelerinin neden olduğu telafisi imkânsız hak kayıplarının açığa çıkarılması ve sosyal devlet ilkesi çerçevesinde çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Sümeyye BOZ

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesi uyarınca Türkiye, "sosyal bir hukuk devleti"dir. Bu ilke, yalnızca bireylerin hak ve özgürlüklerinin tanınmasını değil, bu hakların etkin biçimde kullanılabilmesi için devletin pozitif yükümlülükler üstlenmesini de zorunlu kılar. Aynı şekilde Anayasa'nın 17. maddesi ile "herkesin yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkı" güvence altına alınmış; 56. maddede ise "herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu" ve "devletin herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla yükümlü olduğu" açıkça belirtilmiştir.

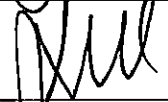
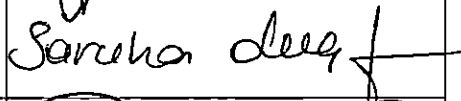
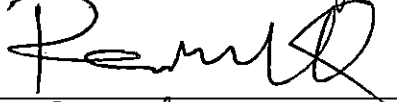
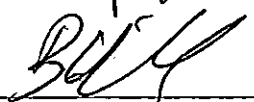
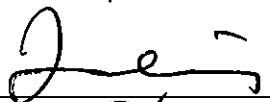
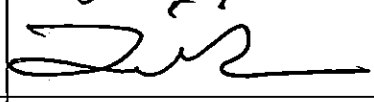
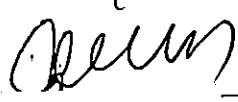
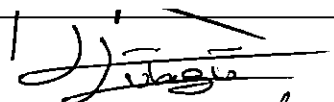
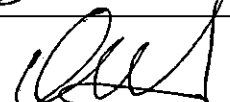
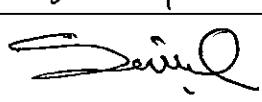
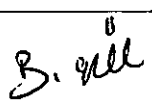
Buna rağmen, özellikle kanser gibi tedavisi zamanla sınırlı hastalıklarda, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) "endikasyon dışı" gerekçesiyle ilaçları ödeme listesine dahil etmemesi ve mahkemelerin bu süreçte koruyucu tedbir kararlarını zamanında vermemesi sonucunda çok sayıda hasta yaşamını yitirmektedir. Oysa bu hastaların büyük çoğunluğu, hekim reçetesiyle kendisine uygun görülen hayati ilaca erişim için dava açmakta; ancak tedaviye ulaşmaları için gereken yargı kararları ya çok geç çıkmakta ya da çıkan kararlar uygulanmamaktadır. Hukuk devletinde bu tür gecikmeler, yalnızca usulî ihlaller değil, doğrudan yaşam hakkının ihlali anlamına gelir.

Son dönemde kamuoyuna yansıyan İmmihan Öztürk, Egemen Mutlu ve Ayşe Tavacı örnekleri, bu yapısal çöküşün en çarpıcı göstergeleridir. 63 yaşındaki İmmihan Öztürk, SGK tarafından karşılanmayan bir kanser ilacına erişim için dava açmış; ancak ihtiyati tedbir talebi reddedilmiş, Anayasa Mahkemesi de bireysel başvurusuna zamanında müdahale etmemiştir. Yalnızca dört ay içinde yaşamını yitiren Öztürk'ün ölümünden sonra yapılan bireysel başvuru kabul edilse de, AYM bu dosyayı "mirasçılarının sürdürmemesi" gerekçesiyle düşürmüştür. Aynı şekilde 6 yaşındaki Egemen Mutlu'ya da "Qarziba" adlı hayati ilaç reçete edilmiştir. SGK ödeme yapmayınca aile dava açmış, mahkemeden yürütmenin durdurulması kararı alınmış olmasına rağmen SGK kararı fiilen uygulamamıştır. AYM ilaç bedelinin ödenmesine karar vermiş, ancak kararın etkisi çocuğun ölümünden sonra fiilen sona ermiştir. Bu ölümlerin her biri, hukuki süreçlerin yaşamın önünde nasıl bir engel oluşturduğunu göstermektedir.

Uluslararası sözleşmeler açısından da Türkiye'nin yükümlülükleri açıktır. Türkiye'nin taraf olduğu Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICESCR) 12. maddesi, herkesin mümkün olan en yüksek sağlık standardına ulaşma hakkını garanti altına alır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi yaşam hakkını korurken, AİHM içtihadı, bu hakkın devlete yalnızca negatif değil, aynı zamanda etkin ve zamanında sağlık hizmeti sağlama gibi pozitif yükümlülükler de yüklediğini açıkça ortaya koymuştur.

Yaşam hakkı gibi mutlak bir hakkın, bürokratik gerekçeler, sağlık harcamalarındaki tasarruf politikaları ya da yargının yavaşlığı nedeniyle ihlal edilmesi kabul edilemez. SGK'nın ilaç ödeme politikalarının şeffaf, bilimsel ve kamu yararını esas alır şekilde gözden geçirilmesi; yargı mercilerinin "ölümcül hastalıklar" söz konusu olduğunda özel hızlandırılmış usullerle karar vermesi; Anayasa Mahkemesi'nin ise bireysel başvurularda gecikmenin hak ihlaline dönüşmesini engelleyecek yapısal bir reform sürecine tabi tutulması elzemdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa ile tanımlanmış görev ve sorumlulukları gereği, yurttaşlarının yaşam hakkını, sağlık hakkını ve insan onurunu korumakla yükümlüdür. Bu sebeple yukarıda sayılan ihlallerin neden ve sonuçlarıyla birlikte incelenmesi, ilgili kurum ve uygulamaların insan hakları ve sosyal devlet ilkeleri ışığında değerlendirilmesi, kamuoyuna hesap verilmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	